

Garapen iraunkorraren bilakaera historikoa eta sortutako eztabaidak

EGUZKI URTEAGA

EHUko Soziologia Saileko irakaslea

Garapen iraunkorra «hogeita hamar gloriosoen» amaieran agertzen den kontzeptu bat da; alegia, eraldaketa sozio-ekonomiko sakon baten boladaren ondoren, jakinik bere ezaugarriak hazkunde ekonomikoa, erabateko enplegua eta bizi maila gailena direla. Ingurugiroaren eta garapenaren galderak orduan agertzen dira, txanponaren bi aldeak balira bezala. Aitzitik, gizadiak dauzkan arazoaren aurrean aterabide lez aurkezten den garapen iraunkorrak enigma bat izaten jarraitzen du. Garapen ekonomikoa, munduko biztanleriaren ongizatea, desberdintasun sozialen aurkako borroka eta biosferaren dinamikaren babes nola uztar daitezke? Kapitalismoan eta prezioen bidezko erregulazioan konfiantza eduki daiteke ala, alderantziz, kapitalismoaren ondorio lazgarriak mugatuko dituen arauak osatzea ezinbestekoa da? Horrela, bada, arau horiek eragile pribatu ala publikoek eratu behar dituzte? Galdera horiei erantzuteko ezinbestekoa da garapen iraunkorra nozioari buruzko nazioarteko eztabaidaren bilakaera historikoa aztertzea.

Hazkundeari buruzko eztabaida

1972an, *The Limits of Growth* izenburua duen txostenean, Meadows-ek eta MITeko bere ikerketa taldeak ikuspegi orokor bezain sistematiko bat hobesten dute (Meadows, Meadows, Randers, Behrens 1972). Izan ere, ingurugiroari loturiko arazoak planeta osora hedatzen dira eta batzuek besteekin jarduten dute. Ikerketa hori ordenagailuz egindako simulazio batean oinarritzen da, Forrester eta bere kolaboratzaileek eraikitako modelo nahiko sinplea oinarritzat hartuz. Parametroak bost dira: biztanleria, elikagaien ekoizpena, industrializazioa, kutsadura eta berriztagarriak ez diren natur baliabideen erabilpena. Mundu mailako ekosistema horren dinamiken ondorioz, fenomeno horiek indartzen dira eta zirkulu bertutetsu batera daramate: geroz eta kontsumitzaile eta beraz kutsatzaile kopuru handiagoa dago mundu finalizatu batean. Aukeratutako eszenatokia mota batekoa ala besteoa izan, hazkunde nabarmen horrek sistemaren porrota dakar.

Egileek espero dute eztabaida horrek kontzientzia hartze bat eragingo duela:

ziur gaude munduko ingurugiroaren muga materialen eta lurraren baliabide ustiapen ez arrazoituak sor ditzakeen ondorio tragikoen kontzientzia hartzea ezinbestekoa dela gizakien jarreraren eta ondoren gizarte osoaren egituraren erabateko berrikuspena eramango duen pentsatzeko modu berriak ager daitezen.

Eztabaida sortzearen nahiaz gain, txostenaren egileek oreka egoera egonkor baten eta gizarte egonkor baten etorrera faboretu gura dute, zeren biztanleria eta kapitala ezegonkorrak diren osagai bakarrak dira egonkorra izan behar duen planeta batean. Giza jarduera guztiek ez dute eragiten berriztagarriak diren materien ala ingurugiroa modu atzerazinean kaltetzen duten gehiegizko kontsumo bat, hala nola hezkuntzak, osasunak, oinarrizko ikerkuntzak, giza harremanek ala kirol jarduerak. Hori dela eta, modu mugagabea garatzen ahalko lirateke. Hamabost urtean biztanleria eta

inbertsioa egonkortzen badira, mundu mailako bizi-maila materiala eta gizatiarra hobetzea posible litzateke. «Hazkundera eza» lemaz at, Erromako Klubak mundu mailako aberastunaren banaketaren arazoa planteatzen du. Horretarako, Hegoaldeko herriek hazi behar dute, gutxienez bolada batean, Iparraldeko herrien hazkundera eten behar delarik. Bai-roch-en (1971) pentsaeran presente dagoen ideia bat da, hirugarren mundua irteerarik gabeko kalezulotik ateratzeko.

Meadowsek argitaratutako liburuaren arrakasta editorialak eztabaida sakon bezain zabal bat eragin du. Kritikek kokolan jartzen dituzte modelizazioa, ikerketaren emaitzak eta egitasmoaren sustatzailearen izaera: ekonomialari neoklasikoek azpimarratzen dute Forrester eta Meadowsen ereduak ez diela ekoizpen funtzioari eta prezioen bidezko erregulazio mekanismoei erreferentzia egiten, eta iragarpen horiei sinesgarritasuna emango liekeen datu enpirikoen gabezia edo gutxienez ahulezia salatzen dute. Polemika areagotu egiten da 1972ko lehen hilabeteetan, Meadows txostenaren ondorio nagusiak *The Ecologist* liburuan batzen direlarik. Mugarik gabeko eta iraunkorra den garapenaren helburua arbuatzen da, dituen ingurugiro eta gizarte ondorioengatik (aniztasun biologikoaren murrizketa eta langabezia masiboaren arriskuak azpimarratzen dira), eta epe luzean herri-tar guztien beharrak asetzeko gai den gizarte egonkor batekin ordezkatzeko proposatzen dute. Pertsona ezagun askok Biziraupenerako plan hori sustengatzen dute.

Era berean, 1972ko otsailean, Europar komisioren lehen-dakarioordea den Mansholt-ek zera proposatzen du, Europak beste osagai batzuk (ingurugiroa barne) kontuan hartuko litzuzkeen plan ekonomiko bat osa dezala, besteak beste zerga neurriak eta garbitasun zein birziklatze arauak errespetaraziko litzuzkeen ziurtagiri sistema bat sortuz (Reichenbach, Urfer 1974). Era berean, eskatzen du ikerkuntza erabilgarritasunera norabidetzea, hazkundera bideratu ordez.

Erromako Klubak sustatutako eztabaidak jarraitzen du Mesarovic eta Pestel-i (1974) eskatzen zaien bigarren txos-

tenaren bidez. Bertan, hasierako eredu orokorraren eransgabeketa agerian uzten dute, hainbat eskualde azpisistema agerian utziz. Eskualdeko hondamendi batzuen gertaera aurreikusitako ostean, egileek garapen indiferentziatua eta soilik kuantitatiboa garapen organiko eta kualitatibo bati aurkatzeko diote. Helburua, batik bat, eskualde baten garapen arrazoitua zehaztea da, biztanleriarentzako eskuragarri diren baliabideak eta mota guztietako bortxak zein elkarmenpeketasunak agerian utziz. Garapen iraunkor kontzeptua lehen aldiz 1980an agertzen da, *Kontserbazioaren mundu estrategia* izenburua duen liburuan (Peccei 1981).

Estokolmoko gailurra

1972ko ekainean, Estokolmon, Nazio Batuek gizakiari eta bere ingurugiroari buruz lehen gailurra antolatzen dute, lema ofiziala «lur bakar bat» delarik. Bertan, planetaren zaurgarritasuna eta fenomenoekoen elkarmenpeketasuna azpimarratzen dira. Erronka horiei aurre egiteko, Estokolmoko biltzarren helburua:

zibilizazioen biziraupena baimenduko duten jarrera kolektibo ereduak zehaztea da. Ezin daiteke gaur egun ikusten den garapen zientifiko, diruzaletasun ekonomiko eta nazio harropuzkeriaren arteko nahasketa eskaini belaunaldi berriei.

Deialdi hori egin arren, ez da luraren batasun politiko bat suertatu, Vietnameko gerrak markatzen duen testuinguruan. Garapenaren eta ingurugiroaren arteko gatazka agerian uzten duen biltzar horrek, blokeen arteko antagonismoari aurre egin behar dio: Iparralde eta Hegoaldearen artean, baita Mendebalde eta Ekialdearen artean ere, nahiz eta Sobietar Batasuna eta herri komunista batzuk ez bertan egon, Alemaniako Errepublikak Demokratikoa ez baita ezagutua. Txina biltzarrean egon arren, ez du eztabaidetan parte hartzen. Hirugarren munduko herrien lehentasuna, aldiz, beren garapen sozioekonomikoa bermatzea da, Estokolmoko adierazpenaren aitzinsolasak ideia hori bere egiten duelarik:

Garapen bidean dauden herrietan, ingurugiro arazo gehientsuenak azpigarapenaren ondorio dira. Hori dela eta, herri horiek beraien indarrak garapenean jarri behar dituzte, beraien lehentasunak eta ingurugiroaren babesa zein hobekuntza kontuan hartuz.

Herri industrializatu gehienen ingurugiro politikak, bestalde, berriak bezain ahulak dira. Lankidetzeta hobetzeko borondatea erakusten badute, ez dute Europa ala mundu mailan kokatzea aurreikusten. Biltzar horretan, proba nuklearreri buruz ebazpen bat onartzeaz gain, ingurugiro gaiez arduratuko den erakunde berezi bat sortzea erabakitzen da. Halaber, Ingurugirorako Nazio Batuen Egitaraua sortzen da, egoitza Nairobin (Kenia) kokatuz.

Ekogarapena

Urte bat beranduago, Strong-ek ekogarapen kontzeptua sortzen du, garapena eta ingurugiroa uztartzeko asmoz. Nazio Batuen Ingurugiro Programaren sinposioak esamolde hori berriz hartu eta sakonduko du 1974an Cocoyoc-en izandako jardunaldietan (UNEP 1981). Hiru osagaien gainean oinarritzen da: erabakien autonomia, beharren asetze zuzena eta ardura ekologikoa, iraunkortasunaren beste hainbeste osagaietan deklinatzen direlarik. NBIPk ekogarapena bere estrategiaren ardatz nagusi bilakatzen du 1980ko hamarkada arte. Timbergen-ek 1987an koordinatutako hirugarren txostenean toki berezia betetzen du ekogarapenak, jakinik ekonomialari horrek Nobel saria lortu duela eta garapen gaitan aditua dela. Bertan gomendatzen da nazioarte mailako lankidetzaren arloan arau orokorrak finkatuko dituen itun-marko bat osatzea, nahiz eta une horretan liskar eta arazo geopolitikoak pilatzen diren.

Erromako Klubaren hirugarren txostenak gai horiek jorratzen ditu, kontuan izanik hazkunde ekonomikoa leuntzen dela (1973tik gora) eta Bretton Woods-en eraikitako nazioarteko finantza sistema desegiten dela (1971). Hala eta

guztiz ere, garapen bidean dauden herriek Iparraldeko herriekiko daukaten menpekotasuna ez da murrizten eta desberdintasun sozialen ugaltzeak bortizkeria eragingo duela-ko kezka dago. Zentzu horretan, Estatu Batuek Vietnamen ezagutu duten porrotak lurrikara politiko bat eragiten du. Gerra testuinguru horretan, armamenturako lehia areagotzen da eta material zein diru baliabide oparoak bereganatzen ditu. Hamarkada bat aurretik sortu den Lurralde Petrolio-Esportatzaileen Erakundeak dinamismo berria ezagutzen du, petrolio enpresen nazionalizazioarekin eta petrolioaren prezioaren biderkatzearekin. Hortik aurrera, energia eta materia erreserbei heltzeko arazoa birplanteatzen da, batik bat herri garatuentzako.

Timbergerrek zuzendutako txostenak dio baliabide natural, tekniko eta zientifikoak «gizadiaren ondare komun» bezala ikus daitezkeela: estatuak beraien baliabideen eskumenak utziko lituzkete, nazioarteko erakundeek gizakien onerako modu zuzen bezain eraginkorrean kudea ditzaten. «Mundu mailako subiranotasun deszentralizatu» hori martxan jarri bitartean, Estatu Batuen garapen estrategiak oinarritzko beharren asetzeari jartzen du gogoia. Hori dela eta, mundu mailako hazkunde ekonomikoa suspertu beharko litzateke, baita nazioarteko merkataritza liberalizatu ere. Ideia liberalak nagusitzen diren mailan, ekogarapen kontzeptua baztertzen da garapen iraunkor nozioaren mesederako. Trukaketa semantiko horretan (Weber 1994: 261), Kissinger-ek eta amerikar administrazioak Cocoyoceko ebazpenaren aurrean eduki duten erreakzioak zerikusi zuzena eduki du.

Kontserbazio estrategiak

Halaber, garapen iraunkorra agertzen da zientzia ekologikoa ez delarik ingurugiro krisiaren larritasuna deskribatzera eta azaltzera mugatzen, baizik eta erronka horri erantzuteko proposamenak egiten dituelarik. Nazioarteko erakundeek kontserbazioaren inguruan antolatzen dituzte beraien estra-

tegiak, nahiz eta kritika ugari jaso. Izan ere, estrategia horren tresnarik erabiliena, natur eremu babestuarena da. Praktika kolonialisten jarraipenean, alde batetik, bertako biztanleen bazterketan oinarritzen da, ingurugiroaren praktika suntsitzaileak dituztelako aitzakiapean, eta, beste aldetik, nazioarteko jardueren barneratzean, turismoaren sustapenaren bitartez. Kontserbazioaren munduak kontserbazio politiken hirugarren fase bat bultzatuko lukete, non bertako politiken osaketaren parte hartzean ekingo luketen. Ekuazioa horrela laburbil daiteke: kontserbazioa + parte hartzea = garapen iraunkorra.

Kontserbazioaren mundu estrategia garapen iraunkorrerako estrategia bat bultzatzen duen nazioarteko lehen dokumentua da. NBIP, FAO, Unesco eta WWFren babesla lortu duen txosten horrek, naturaren kontserbazioa eta gizartearen garapena uztartzeko helburua betetzeko egitarau bat azaltzen du. Hiru helburu nagusi bereizten ditu: bizitzarako funtsezkoak diren sistemen eta prozesu ekologikoen mantenua (elikagaien birziklatzea, ur naturalaren arazketa...), espezieen eta ekosistemen erabilpen iraunkorra, eta aniztasun biologikoen babesla. Joera hori justifikatzeko argudio ekonomiko zein moralak erabiltzen dira: bioteknologiaren garapenari esker, baliabide genetikoak berrikuntzarako eta irabaziak lortzeko baliabide garrantzitsu bilakatuko dira. Baso tropikalek baliabide horien zati handi bat batzen dutenez, beraien kontserbazioa Hegoaldeko herrien garapenaren estrategian sar daiteke. Geneen nazioarteko merkataritzaren garapen itxaropenak bio-prospekzioko kontratuen izenpetzean oinarritzen dira.

1986an, IUCNk (International Union for Conservation of Nature) Otawan kontserbazioari eta garapenari buruz antolatutako munduko biltzarrean, garapen iraunkorraz hitz egiten da. Rio-ko gailurra baino urte bat lehenago, IUCNk (1991) bere munduko strategiaren bertsio eraberritu bat plazaratu du, non garapen eta kontserbazio arazoak hausnarketa berean batzen diren gizakien bizi baldintzak hobere-

tzeko asmoarekin, ekosistemen zama gaitasuna gainditu gabe eta bizitzaren aniztasunaren babesba zainduz. Helburu hori lortzeko, hazkunde demografikoa egonkortzeaz gain, planetako biztanleria faboretuenen kontsumo maila murriztu beharko litzateke. Jarrerak aldatzeko, martxan jarri behar diren tresna ekonomiko zein juridikoen bidez, IUCNk «bizitza iraunkorraren etikan» ekiten du, gizakiak, beste espezieak bezalaxe, bizi komunitateko partaide baitira.

Brundtland txostena

1983an, Nazio Batuetako biltzar nagusiak Ingurugiroari eta Garapenari buruzko Mundu Batzordea (IGMB) sortzea erabakitzen du. Lan talde hori herri desberdinetako ardura-dun politikoez osaturik dago, beti ere Brundtlanden lehen-dakaritzapean. Erakunde horren eginkizunak hirukoitzak dira: 1) ingurugiro eta garapen arazoen inguruan diagnosi bat egitea eta ekintza berritzaile, zehatz bezain errealista bantentzako proposamenak egitea; 2) sendotzeko eta aldaketak eragiteko gaitasuna daukaten nazioarteko lankidetzak modallitate berriak identifikatzea; eta 3) inplikaturak dauden eragile guztien kontzientzia hartzea eta mobilizazioa eragitea. Bost urtetan lan egin ostean, batzorde horrek *Guztien geroa* (1987) izenburua duen txostena plazaratu du, non garapena eta ingurugiroa uztartzen diren. Hain zuzen ere, garapen modu batzuek ingurugiroa kaltetzen badute, era berean, ingurugiro kaltetuak garapenerako oztopo bat suposa dezake.

Hori dela eta, krisia anitza da, zeren ukitzen dituen alor desberdinak (biztanleria, elikaduraren segurtasuna, bioaniztasunaren pobretzea, energia murrizketa ala kutsadura) elkarri lotuta daude.

Ikuspegi horretan, garapen iraunkorra ez da oreka egoera bat, baizik eta aldaketa prozesu bat, non baliabideen ustia-ke- ta, inbertsioen aukeraketa, garapen teknikoaren norabidea eta aldaketa instituzionala ere egungo zein geroko beharren arabera erabakitzen diren. (CMED 1987: 31)

IGMBk garapenaren aro berri bat sortu nahi du gizadiaren beharrei erantzuteko, urtero helburu zifratuak aurreratuz: %5 eta %6ko hazkundera garapenaren bidean dauden herrientzako eta %3 eta %4koa herri industrializatuentzako. Hazkunde horren kalitatea aldatzea komeni da «besteak ez zapalduz eta energia zein materia gutxien erabiltzen dituzten teknikak baliatuz». Administrazio publikoek eta industria enpresek ingurugiroa beraien erabaketan sartu behar dute, eta garapenaren definizio zabal bat edukitzea komeni da, elikadura, osasuna ala enplegua bezalako behar sozialak kontuan hartuz. Helburu hori herrien arabera moldatu beharko litzateke, baldintza ekologikoak eta sistema sozioekonomikoak oso desberdinak izanik. Batzuek beraien kontsumo moduak aldatu behar dituzten bitartean, beste batzuek hazkunde demografikoa moteldu behar dute. Hori dela eta, helburu nazionalak jartzeko premia ikusten du kontserbazioaren eta garapenaren helburuetara hurbiltzeko, gogoan izanik naturaren babesak obligazio morala duela beste pertsonetikiko eta hurrengo belaunaldiekiko.

Txosten horretatik at, hainbat gertakizunek 1980ko hamarkada markatzen dute, bereziki aldaketa geopolitiko sakon bat eragingo duen Berlineko Harresiaren erorketak. Brundtlandek garapen iraunkorraren problematikaren orokortzean segurtasun galderek daukaten garrantzia azpimarratzen du, Palm-en eta IGMBren txostenekin dauzkan jarraitutasunak agerian utziz. Alor militarrean distentsio leun bat gertatzen bada, 1986ko apirileko Txernobileko istripuak nuklear zibilaren arazoa berpizten du. 1987an, hainbat urtez negoziatu ostean, ozono geruzaren murrizketan inplikaturik dauden substantziei buruzko Montrealeko protokoloa lehen urrats modura agertzen da aldaketa klimatikoari buruzko nazioarteko negoziaketetan. 1970eko hamarkada beldurak eta natur baliabideen agortzeak markatu badute, 1980koaren erdiaz geroztik, biosferaren arazketa gaitasunaren mugen kontzientzia hartzea nagusitu da. Era berean, oinarrizko materien prezioen beherakadak, petrolioaren pre-

zioaren garestitzeak eta herri garatu batzuen finantza politikaren aldaketak, batik bat garapenerako laguntza publikoaren murrizketaren bidez, zorpetzearen hazkundera eta krisi sozioekonomikoaren areagotzea eragin dute.

Hogei urte beranduago, 1972ko ereduan aldaketa batzuk sartuz, Meadows txostenaren egileek prospekzio berriak burutu dituzte. Errekurtsoen kontsumoa, sortutako kutsadura eta sistema ekonomikoaren bilakaera kontuan hartuz, erakusten dute nagusitu den garapen eredia ez dela jasangarria. Muga batzuk jadanik gainditu dira, ozono geruzaren murrizketak erakusten duen bezala. Hala ere, denbora joan ahala, Erromako Klubaren gomendioak aurrerapen teknikoak eskaintzen dituen aukeretan jartzen dute arreta, produktuak eta zerbitzuak sortzeko beharrezkoa den materia eta energia kantitatea murrizteko ideiarekin (Weizsacker, Von Lovins, Von Lovins 1997).

Rioko gailurra

1992ko ekainaren 3 eta 14 bitartean, Nazio Batuek ingurugiroaren eta garapenaren goi-bilera antolatzen dute Rion. Bere handitasunarengatik (40.000 partaide, 108 estatu- eta gobernuburu, 172 estaturen ordezkariak), Rioko bilkura Nazio Batuek ordura arte antolatu duten handiena da. Halaber, garapen iraunkor nozioaren mediatizazioaren unea izango da. Goi-bilera ofizialaren alboan, *foro* bat antolatu da, non GKEek, festa giroan, manifestaldiak, ekitaldiak eta jardunaldiak antolatu dituzten. Enpresa mundua ere bertan dago. Goi-bilera ofizialeko idazkari nagusia den Strong, bere karrera profesionalaren zati bat petrolio industrian egin duela kontuan izanik, enpresen parte hartzea sustatzeaz gain, bere ikuspuntua kontuan hartua izan dadin ahalegindu da.

Hamar egunez hitz egin ostean, hainbat testu onartu dira. Kezka demografikoak toki gutxiago betetzen badu, naturari eta natur baliabideen agortzeari buruzko erreferentziak ugaltu dira. Era berean, arreta edo prekaizio printzipioa ai-

patzen da, eta Agenda 21 deituriko egitarauak ehun bat ekin-tza zehatz batzen ditu XXI. mendean garapen iraunkorra errealitate bilaka dadin. Neurri horien aplikapena 600.000 milioi dolar kostatuko litzateke, alegia, munduko armamentuaren kostu bera. Halaber, nazioarteko hainbat konpromiso hartu dira: bi itun-marko izenpetu dira, bata aldaketa klimatikoari buruzkoa eta bestea aniztasun biologikoaren murrizketari buruzkoa.

Johannesburgoko goi-bilera

2002ko abuztuaren 26 eta irailaren 4 bitartean Johannesburgon antolatu den goi-bilerak Riokoan adostutako neurrien gauzaper mailan jartzen du gogoia. Era berean, jasangarritasunaren alderdi sozialari arreta berezia ematen zaio, pobrezari eta prekarietateari batik bat, geroztik segurtasun arazoak eta finantza krisiak lehentasunak bilakatu badira ere. Behatzaile guztiak ados daude onartzeko gauzaperak urriak direla oso eta amaierako adierazpenak aurrekoa berriz hartzen duela. Ekintza planak konpromiso orokorrak agertarazten ditu. Berriz ere, tarte nabarmena ageri da Hegoaldeko herriei egiten zaizkien laguntza konpromisoen eta benetan ematen zaizkien laguntzen artean.

Aitzitik, Johannesburgoko goi-bilera gobernuek eta eragile pribatuek izenpetu dituzten akordioak ezagutarazteko lekua izan da (200 akordio guztira), administrazioak, enpresak, GKEak eta sindikatuak Agenda 21 gauzatu zedin inplikatu baitira. Batzuek eragile horien ezagupena txalotzen badute, besteak kezkatuta daude neurri gehienak puntualak baitira eta eragileen borondatean oinarritu direlako, maiz ebaluaketa mekanismorik gabe. Egia da enpresen protagonismoa areagotzen ari dela eta kasu batzuetan garapen iraunkorraren aitzindariak direla. *World Council for Sustainable Development* gisako aintzatespena lortu duen BCSD enpresa, horrela, garapen iraunkorraz arduratzen den eta eronka horri erantzuteko gaitasuna daukan erakunde bat

da. Hala ere, enpresa hori epe ertain zein luzean eta mundu mailan kudeatzera ohituta dago, beste enpresa askorekin gertatzen ez den bezala.

Kiotoko protokoloa eta Kopenhageko goi-bilera

Zortzi urtez negoziatu ostean, azkenean Kiotoko protokoloa gauzatzen da, nahiz eta ez dion klima aldaketaren erronkari erantzuten. Adituek burututako «milurtekoko ekosistemen ebaluaketak» ingurugiroaren egoera negargarria azpimarratzen duen une berean, bioaniztasunari sagaratutako negoziaketek ez dute ez aurrera ez atzera egiten. Estatu Batuek protokoloa ez izenpetu izanak bere indarra kolokan jarri du. Ohar horiek eta estatuek politika handinahiak osatzeko eta gauzatzeko dauzkaten zailtasunek herritarren eszeptizismoa elikatu dute. 2009ko abenduaren 7 eta 18 arteko goi-bileraren porrotak ez ditu zalantza horiek uxatuko.

Izan ere, aldaketa klimatikoari buruzko nazioarteko XV. goi-bilera Kopenhagen antolatu da, aldaketa klimatikoari buruzko Nazio Batuen hitzarmen markoaren eskutik, 1995az geroztik egiten duen moduan. Helburua Kiotoko protokoloa ordezkatzeko duen dokumentua adostea da, azken hori 2012an amaitzen baita. 34.000 pertsonak parte hartu dute bertan, 192 herrialdetako ordezkariak, adituek, GKEetako kideak, estatu- eta gobernuburuek, baita komunikabideek ere. Goi-bilera horrek 2007an Balin (Indonesia) hasitako prestakuntza prozesuari amaiera eman dio, partaideek adostutako egutegiak eta prozedurak jarraituz.

Antolatzaileen arabera, goi-bileraren helburua «klimari buruz juridikoki loteslea den akordio batera iristea zen, mundu osorako baliagarria, eta 2012tik landa gauzatzeko litzatekeena». Azkeneko helburua CO₂ren emisioak %50 jaistea zen 2050erako, beti ere 1990ekoekin alderatuta; helburu hori lortzeko, herri bakoitzak bide erdiko helburuak jarri behar zituen. Horrela, herri industrializatuek, 2020rako negutegi efektua duten gasen emisioa %25 eta %40 bitartean

jaitsi beharko lituzkete, 1990ekoak erreferentzia gisa hartuz; eta 2050ean beherakada %80 eta %90 bitartean kokatu beharko litzateke.

Negoziaketaren arazo nasugiak hiru motatakoak izan dira:

1. *Herri industrializatuen gas karboniko emisioak.* 2007an, Europar Batasunak CO₂ren emisioak murrizteko plan bat aurkeztu zuen, non 2020rako beherakadak %20koa izan behar zuen (2008an onartua), nahiz eta ez ziren modalitate zehatzak finkatu. Estatu Batuetako lehendakari berriak ere bere herriaren isurketak murrizteko prestutasuna erakutsi zuen. Hasiera batean, 1990eko emisio mailetara itzultzeko asmoa agertu bazuen, 2050erako isurketak %80 gutxituz, horretarako energia berriztagarrien apustua eginez, Obamak Kopenhagen hartutako konpromisoak askoz txikiagoak izan dira bai emisioen mailan bai garapen bidean dauden herrien laguntzari dagokionez.

2. *Garapen fasean dauden herrien emisioak.* Herri horiek daukaten erronka nagusia agerikoa da: garapen ekonomikoa eta kohesio soziala nola sustatu ingurugiroa kaltetu gabe? Herri horien arabera, aldaketa klimatikoaren zati handiena Iparraldeko herrien eskaerak elikatzen du, Mendebaldearen ardura historikoa bistakoa da eta, ondorioz, laguntzek opa-roagoak izan beharko lukete. Halaber, bidegabekotzat jotzen dute erregai fosilen ekoizpena, salmenta eta erabilpena zigorretza. Aitzitik, garapen bidean dauden herri batzuk beraien isurketak gutxitzea konprometitu dira. Hain zuzen ere, 2009ko martxoan, Mexikok bere buruari lehen helburuak jarri dizkio, 2050erako emisioak %50 murriztea. Era berean, goi-bilera antolatu baino bi hilabete lehenago, Txina bere emisioen intentsitatea gutxitzea konprometitu da eta, 2009ko azaroan, Brasilek deforestazioaren ondorioz sortutako isurketak %80 beheratzea erabaki du 2020rako.

3. *Herri pobreak laguntzeko lankidetzak.* Nazio Batuen arabera, Mendebaldeko herriek herri pobreak lagundu beharko lituzkete aldaketa klimatikoari aurre egin diezaioten. Horretarako, Egokitzapen funtsa sortu du, aldaketa klimati-

koak herri horien ekonomian eduki ditzakeen ondorioen aurrean babes daitezten. Arazoa da herri industrializatuak ez dutela funts hori finantziatu nahi, nahiz eta Europar Batasuna 7.200 milioi euro ordaintzeko prest agertu den, beti ere garapen bidean dauden herriek aldaketa klimatikoaren aurka borrokatzeko nahia erakusten badute.

Beraz, agerikoa da garapen iraunkorrek arrakasta mediatiko zein politiko itzela ezagutu badu ere, zailtasunak daukela hitzetatik ekintzetara igarotzeko.¶

Bibliografia

- Braillard, Ph. (1982), *L'imposture du Club de Rome*. Paris: PUF.
- Chartier, D. (2004), «Aux origines des flous sémantiques du développement durable: une lecture critique de la Stratégie mondiale de la conservation de la nature», *Ecologie et politique* 29: 173-183.
- CMED (1987), *Notre avenir à tous*. Montreal: Editions du Fleuve.
- Lascoumes, P. (2002), *L'Eco-pouvoir. Environnements et politiques*. Paris: La Découverte.
- Meadows, D.H., Meadows, D.L., Randers, J., Behrens, W.W. (1972), *Halte à la croissance?* Paris: Fayard.
- Peccei, A. (1981), *100 pages pour l'avenir*. Paris: Economica.
- Raynaud, C. (1997), *Sahels. Diversité et dynamique des relations sociétés-nature*. Paris: Karthala.
- Reichenbach, R., Urfer, S. (1974), *La croissance zéro*. Paris: PUF.
- Rist, G. (1996), *Le Développement. Histoire d'une croyance occidentale*. Paris: Presses de Sciences Po.
- Rodary, E., Castellanet, C. (2003), «Les trois temps de la conservation», in Rodary, E. et al., *Conservation de la nature et développement. L'intégration impossible?* Paris: GRET/Karthala.
- UNEP (1981), *In Defense of the Earth. The Basic Texts on Environment: Founex, Stockholm, Cocoyoc*. Nairobi: UNEP Executive Series 1.
- Urteaga, E. (2008), «El debate internacional sobre el desarrollo sostenible», *Investigaciones geográficas* 46: 127-140.
- Urteaga, E. (2009), «Las teorías económicas del desarrollo sostenible», *Cuadernos de Economía* 89: 113-169.
- Weber, J. (1994), «Environnement, développement, marché: pour une économie anthropologique. Entretien avec Ignacy Sachs», *Natures, sciences, sociétés* 2(3): 258-265.
- Weizsacker, E.U., Von Lovins, A.B., Von Lovins, L.H. (1997), *Deux fois plus de bien-être en consommant deux fois moins de ressources*, Terre Vivante.